PARTE CUARTA

DE LAS FUNCIONES SAGRADAS CONTENIDAS EN EL RITUAL ROMANO

Observaciones sobre la obligación de observar el Ritual Romano

1. En los capítulos primero y segundo de la primera parte hablamos ya en general de la obligación del Ritual Romano. Aquí vamos á tratar de si cualquier Sacerdote ó Eclesiástico puede usar libremente el Ritual Romano, aún en las diócesis en que está prescrito otro Ritual diferente.

2. El canonista Bouix en su tratado *de Jure Liturgico*, part. 4, cap. 3, part. 5, punt. 2, al tratar esta misma cuestión dice resueltamente que puede usarse; y lo prueba de una manera concluyente diciendo que, según el Breve de Paulo V, el Ritual Romano, publicado por el mismo con autoridad apostólica, es un volúmen que comprende los sagrados y sinceros ritos de la Iglesia católica, *qui in Sacramentorum administratione aliisque ecclesiasticis functionibus* SERVARI DEBENT.

3. Si, pues, estos ritos deben guardarse, SERVARI DEBENT, *a fortiori cuilibet eos servare licitum est.*

4. Además, el mismo Pontífice (continúa Bouix) exhorta en el Señor á todos sin excepción á quienes

pertenece, á saber, *Patriarchas, Episcopos et eorum Vicarios, nec non Abbates, Parochos universos ubique locorum existentes, et alios ad quos spectat*, á que usen dicho Ritual.

5. Es así que á cualquier Clérigo y fiel es siempre lícito obrar conforme á las exhortaciones del Sumo Pontífice, Vicario de Cristo en la tierra; luego será lícito á lo menos á cualquier Párroco y Clérigo de la Iglesia latina usar el Ritual Romano en la administración de los Sacramentos y en el ejercicio de las demás funciones eclesiásticas.

6. *Nec objiciatur* (añade Bouix, loc. cit.) *id falsum esse in Diœcesibus, in quibus ab Episcopo aliud Rituale adhibendum præscriberetur. Cum enim Summus Pontifex quemlibet cujuscumque Diœcesis Clericum hortatur ut Rituale Romanum adhibeat, hoc ipso et licentiam concedit hoc Rituale utendi. Licentiam autem a summo Pontifice concessam, non potest Episcopus per præceptum contrarium tollere; alioquin sequeretur Episcopum esse jurisdictione superiorem Papa, quod hæreticum est. Undu nullus jam Episcopus potest propria auctoritate Rituale a Romano diversum præscribere; et si præciperet, præceptum ejus esset pleno jure nullum et irritum; siquidem ad illi obtemperandum nulli obligarentur, cum semper ipsis remaneret facultas, ab Apostolica Sede concessa, Romana utendi formula.*

7. Esto mismo queda confirmado por el Decreto de la S. C. de R. de 22 de Mayo de 1841, que aduce el mismo Bouix en el lugar citado, si bien no aparece en Gardellini, pues al preguntar cierto Párroco, en cuya Diócesis estaba en uso un Ritual diverso del Romano: *An in administrandis Ecclesiæ Sacramentis Rituali Romano uti posset?* respondió la S. C. *In casu, affirmative.*

8. Siendo, pues, esto de tanta importancia, y persuadidos como estámos de que al reanudarse el Concilio Vaticano ha de desaparecer tanta variedad

de Rituales, adoptándose generalmente el Ritual Romano, tal vez con algunas concesiones especiales según las Diócesis, por esto hemos creido muy conveniente poner aquí el texto del mismo (1) para mayor comodidad del Clero.

9. Por vía de nota, ó bien al fin de los capítulos siguientes, pondremos los decretos de la S. C. de Ritos y la doctrina de los autores de más nota que han escrito sobre esto.

10. La división será la misma que acaba de poner la S. C. de Ritos, esto es: en títulos, capítulos y números.

11. Antes de pasar adelante será muy del caso insertar á continuación el Breve del Papa Paulo V, que está en el principio del Ritual. Es como sigue:

PAULUS PAPA V

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

12. Apostolicæ Sedi per abundantiam divinæ gratiæ, nullis suffragantibus meritis, præpositi, Nostræ sollicitudinis esse intelligimus, super universam Domum Dei ita invigilando intendere, ut opportunis in dies magis rationibus provideatur, quo, sicut admonet Apostolus, omnia in ea honeste, et secundum ordinem fiant, præcipue vero quæ pertinent ad Ecclesiæ Dei Sacramentorum administra-

(1) Según la edición hecha en 1881, revisada y corregida con algunas adiciones por la misma S. C. de Ritos, y la *típica* hecha en 1884.

He aquí lo que acerca de la primera de dichas ediciones dice el Acta Sanctæ Sedis al anunciarla en su núm. 10 del mismo año: *Editio hæc, prævia accuratissima errorum correctione, qui in omnes alias, ubilibet peractas irrepserant, confecta fuit.*

Hinc libri ejusmodi ea est emendatio, ut S. Rituum Congregatio eumdem citare valeat, ceu exemplar præ oculis habendum, quoties in posterum dubia enascantur quoad Rituale Romanum.

tionem, in qua religiose observari Apostolicis traditionibus et SS. Patrum Decretis constitutos Ritus et Ceremonias pro Nostri officii debito curare omnino tenemur. Quamobrem fel. rec. Pius Papa V Prædecessor Noster, hujus Nostri tunc sui officii memor, ad restituendam Sacrorum Rituum observationem in Sacrosancto Missæ Sacrificio, Divinoque Officio, et simul ut Catholica Ecclesia in Fidei unitate, ac sub uno visibili capite B. Petri successore Romano Pontifice congregata, unum psallendi et orandi ordinem, quantum cum Domino poterit, teneret, Breviarium primum, et deinde Missale Romanum, multo studio et diligentia elaborata pastorali providentia edenda censuit. Cujus vestigia eodem sapientiæ spiritu secutus similis memoriæ Clemens Papa VIII etiam Prædecessor Noster, non solum Episcopis, et inferiobus Ecclesiæ Prælatis accurate restitum Pontificale dedit, sed etiam complures alias in Cathedralibus et inferioribus Ecclesiis Cœremonias promulgato Cæremoniali ordinavit. His ita constitutis, restabat, ut uno etiam volumine comprehensi sacri et sinceri Catholicæ Ecclesiæ Ritus, qui in Sacramentorum administratione, aliisque Ecclesiasticis Functionibus servari debent, ab iis, qui curam animarum gerunt, Apostolicæ Sedis auctoritate prodirent, ad cujus voluminis præscriptum, in tanta Ritualium multitudine, sua illi ministeria tamquam ad publicam et obsignatam normam peragerent, unoque ac fideli ducto inoffenso pede ambularent cum consensu. Quod quidem jampridem agitatum negotium, postquam Generalium Conciliorum græce latineque divina gratia editorum opus morari desivit, sollicite urgere Nostri muneris esse existimavimus. Ut autem recte, et ordine, ut par erat, res ageretur, nonnullis ex Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, pietate, doctrina et prudentia præstantibus, eam demandavimus, qui cum consilio eruditorum virorum, variisque præsertim antiquis et quæ circumferuntur, Ritualibus consultis, eoque in primis, quod vir singulari pietatis zelo et doctrina bonæ memoriæ Julius Antonius S. R. E. Cardinalis S. Se-

verinæ nuncupatus, longo studio, multaque industria et labore plenissimum composuerat, rebusque omnibus mature consideratis, demum divina aspirante clementia, quanta oportuit brevitate, Rituale confecerunt. In quo cum receptos et approbatos Catholicæ Ecclesiæ Ritus suo ordine digestos conspexerimus, illud sub nomine Ritualis Romani merito edendum publico Ecclesiæ Dei bono judicavimus. Quapropter hortamur in Domino Venerabiles Fratres Patriarchas, Archiepiscopos, et Episcopos, et dilectos Filios eorum Vicarios, necnon Abbates, Parochos universos, ubique locorum existentes, et alios, ad quos spectat, ut in posterum tamquam Ecclesiæ Romanæ filii, ejusdem Ecclesiæ omnium Matris et Magistræ auctoritate constituto Rituali in Sacris Functionibus utantur, et in re tanti momenti, quæ catholica Ecclesia, et ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolate observent.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die 17 Junii MDCXIV. Pontificatus nostri anno X.—*S. Cobellutius.*

RITUALE ROMANUM

TITULUS I

CAPUT UNICUM

De iis quae in administratione Sacramentorum generaliter servanda sunt.

13. 1. Ut ea, quæ ex antiquis catholicæ Ecclesiæ instituis, et sanctorum Canonum, Summorumque Pontificum Decretis, de Sacramentorum Ritibus ac Cæremoniis hoc libro præscribuntur, qua par est diligentia ac religione custodiantur, et ubique fideliter observentur: illud ante omnia scire, et observare convenit, quod Sacrosancta Tridentina Synodus, *sess.* 7, *can.* 13, de iis Ritibus decrevit in hæc verba:

2. *Si quis dixerit, receptos et approbatos Ecclesiæ Catholicæ Ritus in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse; anathema sit.*

3. Cum igitur in Ecclesia Dei nihil sanctius, aut utilius, nihilque excellentius, aut magis divinum habeatur, quam Sacramenta ad humani generis salutem a Christo Domino instituta, Parochus, vel quivis alius Sacerdos, ad quem eorum administratio pertinet, meminisse in primis debet, se sancta tractare, atque omni fere temporis momento ad tam sanctæ administrationis officium paratum esse oportere.

4. Quamobrem illud perpetuo curabit, ut integre, caste, pieque vitam agat; nam etsi Sacramenta ab impuris coinquinari non possint, neque a pravis Ministris eorum effectum impediri: impure tamen

et indique ea ministrantes, in æterne mortis reatum incurrunt. Sacerdos ergo, si fuerit peccati mortalis sibi conscius (quod absit), ad Sacramentorum administrationem non audeat accedere, nisi prius corde pœniteat; sed si habeat copiam Confessarii, et temporis, locique ratio ferat, convenit confiteri.

5. Quacumque diei, ac notis hora ad Sacramenta ministranda vocabitur, nullam officio suo præstando (præsertim si necessitas urgeat) moram interponat. Ac propterea populum sæpe, prout sese offert occasio, præmonebit, ut cum sacro ministerio opus fuerit, se quamprimum advocet, nulla temporis, aut cujuscumque incommodi habita ratione.

6. Ipse vero, antequam ad hujusmodi administrationem accedat, paululum, si oportunitas dabitur, orationi, et sacræ rei, quam acturus est, meditationi vacabit, atque ordinem ministrandi, et cæremonias pro temporis spatio prævidebit et perleget.

7. In omni Sacramentorum administratione superpelliceo sit indutus, et desuper stola ejus coloris, quem Sacramenti Ritus exposcit; nisi in Sacramento Pœnitentiæ ministrando occasio, vel consuetudo, vel locus interdum aliter suadeat.

8. Adhibebit quoque unum saltem, si habeat, vel plures Clericos, prout loci, et Sacramenti ratio postulabit, decenti habitu, et superpelliceo pariter indutos.

9. Curabit etiam, ut sacra supellex, vestes, ornamenta, linteamina, et vasa ministerii integra, nitidaque sint et munda.

10. In Sacramentorum administratione eorum virtutem, usum, ac utilitatem, et cæremoniarum significationes, ut Concilium Tridentinum præcipit, ex SS. Patrum et Catechismi Romani doctrina, ubi commode fieri potest diligenter explicabit.

11. Dum Sacramentum aliquod ministrat, singula verba, quæ ad illius formam et ministerium pertinent, attente, distincte et pie, atque clara voce pronuntiabit. Similiter et alias Orationes, et preces, devote ac religiose dicet; nec memoriæ, quæ plerumque labitur, facile confidet, sed omnia recitabit

ex libro. Reliquas præterea Cæremonias ac Ritus, ita decenter, gravique actione peraget, ut adstantes ad cœlestium rerum cogitationem erigat, et attentos reddat.

12. Ad ministrandum procedens, rei quam tractaturus est, intentus sit, nec de iis, quæ ipsam non pertinent, quidquam cum alio colloquatur; in ipsaque administratione actualem attentionem habere studeat, vel saltem virtualem, cum intentione faciendi, quod in eo facit Ecclesia.

13. Illud porro diligenter caveat, ne in Sacramentorum administratione aliquid quavis de causa vel occasione, directe vel indirecte exigat, aut petat; sed ea gratis ministret, et ab omni simoniæ, atque avaritiæ suspicione, nedum crimine, longissime absit. Si quid vero nomine eleemosynæ, aut devotionis studio, peracto jam Sacramento, sponte a Fidelibus offeratur, id licite pro consuetudine locorum accipere poterit, nisi aliter Episcopo videatur.

14. Fidelibus alienæ Parochiæ Sacramenta non ministrabit, nisi necessitatis causa, vel de licentia Parochi, seu Ordinarii.

15. Omnes autem, qui Sacramenta suscipiunt, loco et tempore opportuno monebit, ut remoto inani colloquio, et habitu actuque indecenti, pie ac devote Sacramentis intersint, et ea, qua par est, reverentia suscipiant.

16. Librum hunc Ritualem (ubi opus fuerit) semper, cum ministrabit, secum habebit, ritusque et Cæremonias in eo præscriptas diligenter servabit.

17. Ceterum illorum tantum Sacramentorum, quorum administratio ad Parochos pertinet, ritus hoc opere præscribuntur, cujusmodi sunt Baptismus, Pœnitentia, Eucharistia, Extrema-Unctio, et Matrimonium. Reliqua vero duo Sacramenta Confirmationis, et Ordinis, cum propria sint Episcoporum, ritus suos habent in Pontificali præcriptos. Et ea, quæ de iis, atque aliis Sacramentis scire, servare, et docere Parochi debent, cum ex aliis libris, tum præcipue ex Catechismo Romano sumi possunt. Siquidem hic de iis fere tantum agere institu-

ti operis ratio postulat, quæ ad ipsorum quinque Sacramentorum Ritus pertinent.

18. Postremo, quisquis Sacramenta administrare tenetur, habeat libros necessarios ad officium suum pertinentes, eosque præsertim, in quibus variarum Parochialium functionum notæ ad futuram rei memoriam describuntur, ut ad finem hujus Ritualis habetur.

TITULUS II

CAPUT PRIMUM

De Sacramento Baptismi rite administrando

14. 1. Sacrum Baptisma, christianæ Religionis et æternæ vitæ janua, quod inter alia novæ Legis Sacramenta a Christo instituta, primum tenet locum, cunctis ad salutem necessarium esse, ipsa Veritas testatur illis verbis: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* (Jo., 3). Itaque summa ad illud opportune, riteque administrandum ac suscipiendum diligentia adhibenda est.

2. Cum autem ad hoc Sacramentum conferendum alia sint de jure divino absolute necessaria, ut materia, forma minister; alia ad illius solemnitatem pertineant, ut Ritus, ac Cæremoniæ, quas ex Apostolica et antiquissima traditione acceptas et approbatas, nisi necessitatis causa, omittere non licet; de iis aliqua præmonenda sunt, ut sacrum hoc ministerium rite et sancte peragatur.

DE MATERIA BAPTISMI

15. 3. Ac primum intelligat Parochus, cum hujus Sacramenti materia sit aqua vera ac naturalis, nullum alium liquorem ad id adhiberi posse.

4. Aqua vero solemnis Baptismi sit eo anno be-

nedicta in Sabbato Sancto Paschatis, vel Sabbato Pentecostes, quæ in fonte mundo nitida et pura diligenter conservetur; et hæc, quando nova benedicenda est, in Ecclesiæ, vel potius Baptisterii sacrarium effundatur.

5. Si aqua benedicta tam imminuta sit, ut minus sufficere videatur, alia non benedicta admisceri potest, in minori tamen quantitate.

6. Si vero corrupta fuerit, aut effluxerit, aut quovis modo defecerit, Parochus in fontem bene mundatum ac nitidum, recentem aquam infundat, eamque benedicat ex formula, quæ infra præscribitur.

7. Sed si aqua conglaciata sit, curetur, ut liquefiat: sin autem ex parte congelata sit, aut nimium frigida, poterit parum aquæ naturalis non benedictæ calefacere, et admiscere aquæ baptismali in vasculo ad id parato, et ea tepefacta ad baptizandum uti, ne noceat infantulo.

DE FORMA BAPTISMI

16. 8. Quoniam Baptismi forma his verbis expressa: *Ego te baptizo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti*, omnino necessaria est; ideo eam nullo modo licet mutare, sed eadem verba uno et eodem tempore quo fit ablutio pronuntianda sunt.

9. Latinus Presbyter latina forma semper utatur. Cum Baptismum iterare nullo modo liceat, si quis sub conditione (de quo infra) sit baptizandus: ea conditio explicanda est hoc modo: *Si non est baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris*, etc. Hac tamen conditionali forma non passim aut leviter uti licet, sed prudenter; et ubi re diligenter pervestigata, probabilis subest dubitatio infantem non fuisse baptizatum.

10. Baptismus licet fieri possit aut per infusionem aquæ aut per immersionem, aut per aspersionem; primus tamen, vel secundus modus, qui magis sunt in usu, pro Ecclesiarum consuetudine retineantur; ita ut trina ablutione caput baptizandi perfundatur, vel immergatur in modum Crucis uno